

Багрій Конон

доцент, к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування

*Чернівецький торговельно-економічний
інститут Київського національного
торговельно-економічного університету*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ З ФУНКЦІЯМИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Сучасна система управлінського обліку призначена для вирішення перш за все внутрішніх задач управління господарюючим суб'єктом, для чого необхідна детальна інформація, що враховує технологію й організацію конкретного підприємства. Тому інформація управлінського обліку формується і подається з врахуванням потреб менеджменту конкретного організаційного формування у взаємозв'язку з функціями управління. Кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву в досягненні стратегічної мети підприємства.

Незважаючи на свою довгу історію і існування багатьох теорій управління, зміст концепції управління і його функцій до сьогодні не має чіткого загальноприйнятого визначення. Впорядкувати розуміння менеджменту можна на основі виявлення його потрійної природи як інформаційного процесу [1, с. 54]:

1) при структурному (формальному) підході управління можна розглядати як систему елементів: суб'єкта, об'єкта, мети, управлінських впливів і зворотного зв'язку;

2) другий, змістовний (семантичний) аспект контролю визначається як процес прийняття і реалізації рішень (мета-рішення проблем) в опосередкованій комунікаційній діяльності;

3) відповідно до третього, функціональним (прагматичним) підходом управління визначається як перерахування його основних особливостей.

В основі визначення необхідних і достатніх функцій управління лежить принцип системної теорії, згідно з яким функцією об'єкта є його місія, сенс, існування, призначення.

Необхідною умовою функціонування будь-якої системи і, відповідно, управління є функція, що забезпечує поділ системи на елементи шляхом зміни поєднання ресурсних умов, діяльності та людей. Взаємодія елементів системи, сприяючи цілісності системи досягається за рахунок поєднання інформаційних умов і правил вибору дій (відносин). Кожна система існує в навколишньому середовищі. Істотна особливість, яка забезпечує взаємодію між системою і її елементами з навколишнім середовищем. Ця функція фокусує увагу на процесі управління.

Сьогодні найбільш актуальною постає проблема – управління організацією в області прийняття управлінських рішень, які обумовлені малим обсягом інформації і обмеженим набором моделей управління. Найважливішим напрямком в розвитку теорії і практики управління і вдосконалення планування, контролю, обліку і аналізу діяльності підприємства є концепція управлінського обліку.

При реалізації даної концепції з'являється можливість координувати управлінські впливи в організації, а також забезпечити різні рівні управління необхідною інформацією в потрібний термін.

В останні роки управлінський облік займає особливе місце серед концепцій управління. Дійсно, в області економіки і управління підприємствами все частіше використовується термін управлінський облік. Незважаючи на те, що він недостатньо широко застосовується в нашій країні, тим не менш, він має великий потенціал як комплексна система управління підприємствами. Головна мета управлінського обліку полягає в організації процесу управління підприємством, таким чином, щоб були досягнуті всі цілі організації. Як правило, цілі компанії формують «дерево цілей». На кожному з рівнів «дерева цілей» утворюється своя мета. Таким чином, управлінський

облік можна уявити, як цілісну систему, яка складається з двох взаємопов'язаних частин: стратегічного і оперативного управлінського обліку.

Стратегічний управлінський облік забезпечує виживання організації, стежить за визначеними цілями, відстежує розвиток і досягнення довгострокової стійкої переваги над конкурентами на ринку. Аналіз стратегічного управлінського обліку включає в себе: аналіз ключових факторів успіху і конкуренції; аналіз внутрішньої і зовнішнього середовища; формування портфеля стратегій; аналіз підконтрольних величин діяльності і стратегічних планів; аналіз витратоутворюючих факторів, стратегічного позиціонування і ланцюжка цінностей [2, с. 14].

Діяльність стратегічного управлінського обліку спрямована на надання допомоги суб'єкту господарювання, яка націлена на ефективне використання наявних у нього переваг і створювати новий потенціал для успішного функціонування компанії в довгостроковому періоді. Стратегічний управлінський облік визначає цілі та завдання для оперативного управлінського обліку, а саме встановлює нормативні критерії.

У свою чергу, оперативний управлінський облік спрямований на надання допомоги менеджерам в досягненні намічених цілей, які виражаються, як правило, у вигляді кількісних величин, рівнів рентабельності, ліквідності і прибутку. При цьому, оперативний управлінський облік, в кінцевому рахунку, націлений на створення такої системи управління, при якій поточні цілі фірми будуть досягнуті [3, с. 194].

Оперативний управлінський облік орієнтований на короткострокові цілі, його завдання контролювати такі основні показники, як продуктивність, рентабельність, ліквідність і прибуток. Основними відмінностями оперативного управлінського обліку від стратегічного є: концентрація на всі рівні управління організацією; орієнтир на короткострокові аспекти і рішення; висока деталізація інформації; контрольовані показники і величини максимально короткострокові і конкретні.

Таким чином, головна відмінність між оперативним і стратегічним управлінським обліком є те, що перший орієнтований на сьогоднішній день, а останній на майбутнє. Незважаючи на істотні відмінності, оперативне і стратегічне планування мають тісний взаємозв'язок. З одного боку, для оперативного планування визначаються цілі та шляхи їх досягнення на базі стратегічного планування. Саме з стратегічного плану витікає, чи буде затверджений керівництвом оперативний план. З іншого боку, чи зможе бути реалізований стратегічний план або він є нездійсненою мрією, це необхідно перевірити на базі оперативних планових розрахунків за окремими напрямками.

Отже, розглянувши ряд управлінських функцій, ми можемо зробити висновок, що управлінська діяльність являє собою процес, що складається з декількох етапів. Її ефективність в цілому залежить від ефективності роботи організації на кожному з етапів управління. Управлінський облік в сучасних умовах господарювання виконує одні з найважливіших функцій управління діяльністю економічного суб'єкта: інформаційну, контрольну, функцію зворотного зв'язку, гарантуючи отримання прибутку, зниження витрат та забезпечуючи рентабельність фінансово-господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бровкова О. Г. Стратегічний менеджмент : навч. посібник. Київ : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. 224 с.
2. Шевчук В. Р. Стратегічний управлінський облік : навчальний посібник / за ред. О. М. Ковалюка. Київ : Алерта, 2009. 176 с.
3. Безверхня Ю. В. Управлінський облік: аналітичний аспект. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Економічні науки*. 2018. № 1. С. 192-197.